

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 22. aprila 2021 *

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 2008/48/ES – Potrošniške kreditne pogodbe – Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji – Plačilo na podlagi nezakonitega pogoja – Neupravičena obogatitev kreditodajalca – Zastaranje pravice do vračila – Načela prava Unije – Načelo učinkovitosti – Člen 10(2) Direktive 2008/48 – Informacije, ki se morajo vključiti v kreditno pogodbo – Razveljavitev nekaterih nacionalnih zahtev na podlagi sodne prakse Sodišča – Razlaga stare različice nacionalne zakonodaje v skladu s to sodno prakso – Časovni učinki“

V zadevi C-485/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Krajski sodni sodišče v Prešovi (regionalno sodišče v Prešovu, Slovaška) z odločbo z dne 12. junija 2019, ki je na Sodišče prispela 25. junija 2019, v postopku

LH

proti

Profi Credit Slovakia s. r. o.,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, L. Bay Larsen, sodnik, C. Toader, sodnica, M. Safjan in N. Jääskinen (poročevalec), sodnika,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Profi Credit Slovakia s. r. o. A. Cviková, advokátka,
- za slovaško vlado B. Ricziová, agentka,
- za Evropsko komisijo G. Goddin, N. Ruiz García in A. Tokár, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 3. septembra 2020

izreka naslednjo

* Jezik postopka: slovaščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), načela učinkovitosti prava Unije in določb Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL 2008, L 133, str. 66, ter popravki v UL 2009, L 207, str. 14, UL 2010, L 199, str. 40, in UL 2011, L 234, str. 46), zlasti člena 10(2)(h) in (i) te direktive.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo LH in družbo Profi Credit Slovakia s. r. o. glede neupravičene obogatitve te družbe, ki naj bi izhajala iz plačila kreditojemalca na podlagi domnevno nepoštenih ali nezakonitih pogojev potrošniške kreditne pogodbe.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13/EGS

- 3 Člen 6(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288, in popravek v UL 2019, L 214, str. 25) določa:

„Države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.“

- 4 Člen 7(1) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Direktiva 2008/48

- 5 Namen Direktive 2008/48 je v skladu z njenim členom 1 uskladiti nekatere vidike pravil držav članic v zvezi s pogodbami, ki urejajo potrošniške kredite.
- 6 V členu 3(i) te direktive je pojem „efektivna obrestna mera“ (v nadaljevanju: EOM) opredeljen kot „skupni stroški kredita za potrošnika, izraženi kot letni odstotek skupnega zneska kredita, po potrebi vključno s stroški iz člena 19(2)“.
- 7 Člen 10 navedene direktive, naslovljen „Informacije, ki se morajo vključiti v kreditne pogodbe“, v odstavku 2 določa:

„Kreditna pogodba jasno in jedrnato navaja:

[...]

- (g) [EOM] in skupni znesek, ki ga mora plačati potrošnik, izračunan ob sklenitvi kreditne pogodbe; navedejo se vse predpostavke, uporabljene za izračun navedenih obresti;

- (h) znesek, število in pogostost plačil potrošnika in po potrebi vrstni red, po katerem bodo za namene povračila plačila dodeljena za različne dolgovane zneske, zaračunane po različnih posojilnih obrestnih merah;
- (i) če gre za odplačilo glavnice kreditne pogodbe z določenim trajanjem, pravico potrošnika, da pridobi, na zahtevo in brezplačno, kadar koli med celotnim trajanjem kreditne pogodbe finančni izkaz v obliki preglednice odplačil [plačil].

Preglednica odplačil [plačil] prikaže dolgovane zneske ter obdobja in pogoje v zvezi s plačilom takšnih zneskov; preglednica vsebuje razčlenitev vsakega odplačila [plačila], da se prikažejo odplačilo glavnice, obresti, izračunane na podlagi posojilne obrestne mere, in, kadar je primerno, kakršn[i] koli dodatn[i] strošk[i]; če obrestna mera ni fiksna ali če se dodatni stroški lahko spremenijo v skladu s kreditno pogodbo, preglednica odplačil [plačil] vsebuje jasno in jedrnato navedbo o tem, da so podatki v preglednici veljavni le do naslednje spremembe posojilne obrestne mere ali dodatnih stroškov v skladu s kreditno pogodbo;

[...]“

- 8 Člen 22 Direktive 2008/48, naslovljen „Usklajevanje in obveznost izvajanja te direktive“, v odstavku 1 določa:

„Če ta direktiva vsebuje usklajene določbe, države članice ne smejo ohraniti ali uvesti v svoje nacionalno pravo drugih določb, razen tistih, določenih v tej direktivi.“

Slovaško pravo

Civilni zakonik

- 9 Člen 53 Občiansky zákonník (civilni zakonik) določa:

„(1) Pogodba, sklenjena s potrošnikom, ne sme vsebovati določb, ki v škodo potrošnika povzročijo precejšnje neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank (nepošteni pogoj). [...]“

[...]

5. Nepošteni pogoji v pogodbi, sklenjeni s potrošnikom, niso veljavni.“

- 10 Člen 107 tega zakonika določa:

„1. Pravica do vračila zaradi neupravičene obogatitve zastara v dveh letih od trenutka, ko zadevna oseba izve za neupravičeno obogatitev in odkrije, kdo je obogatel v njeno škodo.

2. Pravica do vračila zaradi neupravičene obogatitve zastara najpozneje v treh letih – in v desetih letih v primeru naklepne neupravičene obogatitve – od dneva nastanka neupravičene obogatitve.

[...]“

- 11 V členu 451(2) navedenega zakonika je „neupravičena obogatitev“ opredeljena kot „premoženjska korist, pridobljena z izpolnitvijo brez pravne podlage, izpolnitvijo, ki temelji na ničnem pravnem aktu, ali izpolnitvijo, ki temelji na pravnem razlogu, ki je prenehal obstajati, in kot premoženjska korist, ki izhaja iz nepoštenih virov“.

Zakon št. 129/2010

- 12 Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebitelských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zakon št. 129/2010 o potrošniških kreditih ter drugih kreditih in posojilih ter o spremembi in dopolnitvi nekaterih drugih zakonov) je namenjen prenosu Direktive 2008/48 v slovaško pravo.
- 13 Člen 9(2)(k) zakona št. 129/2010 je v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določal, da mora potrošniška kreditna pogodba vsebovati znesek, število in datume plačila glavnice, obresti in drugih stroškov, ki jih nosi kreditojemalec, ter po potrebi vrstni red, po katerem bodo za namene povračila plačila dodeljena za različne dolgovane zneske, zaračunane po različnih posojilnih obrestnih merah.
- 14 Slovaški zakonodajalec je, da bi se uskladjal z razlago člena 10(2) Direktive 2008/48, sprejeto v sodbi z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, točke od 51 do 59), spremenil zakon št. 129/2010 tako, da v različici, ki velja od 1. maja 2018, člen 9(2)(i) tega zakona določa, da morajo biti v pogodbi o potrošniškem kreditu navedeni „znesek, število in pogostost plačil ter po potrebi vrstni red, po katerem bodo za namene povračila plačila dodeljena za različne dolgovane zneske, zaračunane po različnih posojilnih obrestnih merah“.
- 15 V skladu s členom 11(1) zakona št. 129/2010 v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, se za potrošniški kredit „šteje, da je odobren brez obresti in stroškov“, če z njim povezana pogodba ne vsebuje podatkov, zahtevanih med drugim v členu 9(2), od (a) do (k), tega zakona, ali je v njej nepravilno navedena EOM v škodo potrošnika.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 16 Pritožnica iz postopka v glavni stvari in družba Profi Credit Slovakia sta 30. maja 2011 sklenili potrošniško kreditno pogodbo v znesku 1500 EUR z obrestno mero 70 % in EOM v višini 66,31 %, kar skupaj znaša 3698,40 EUR, ki jih je bilo treba vrniti v 48 mesečnih obrokih v višini 77,05 EUR, brez pojasnila glede razčlenitve plačil na glavnico, obresti in druge stroške, ki jih nosi kreditojemalec.
- 17 Iz predložitvene odločbe je na eni strani razvidno, da je družba Profi Credit Slovakia v skladu z navedeno pogodbo lahko od prvega dne pogodbenega razmerja prejela stroške v višini 367,49 EUR v zameno za možnost, ki jo je dala potrošniku, da v prihodnje dobi odlog vračila kredita. Pritožnica iz postopka v glavni stvari zaradi uporabe teh stroškov ni prejela dogovorjenega zneska 1500 EUR, ampak preostali znesek 1132,51 EUR, kar je 24 % manj, čeprav ni bilo gotovo, da bo ta potrošnik uporabil plačljivo možnost odloga vračila.
- 18 Na drugi strani je v predložitveni odločbi navedeno, da je EOM, navedena v tej pogodbi (66,31 %), nižja od obrestne mere (70 %), kar bi lahko bilo povezano s tem, da EOM ni bila izračunana na podlagi zneska, ki ga je družba Profi Credit Slovakia dejansko nakazala. V tej odločbi je pojasnjeno, da se v slovaškem pravu napačna navedba EOM sankcionira s tem, da kreditodajalec izgubi pravico do plačila obresti in stroškov, povezanih s kreditom.
- 19 Potem ko je pritožnica iz postopka v glavni stvari vrnila celotni znesek kredita, jo je pravnik 2. februarja 2017 obvestil, da pogoj o stroških odloga iz navedene pogodbe ni pošten in da podatki o EOM, ki so ji bili dani, niso pravilni.
- 20 Pritožnica iz postopka v glavni stvari je 2. maja 2017 vložila tožbo za vračilo stroškov, ki so bili po njenem mnenju neupravičeno zaračunani. Družba Profi Credit Slovakia se je v svojo obrambo sklicevala na zastaranje pravice zadevne osebe do vložitve tožbe. Okresni sodišče Prešov (okrajno sodišče v Prešovu, Slovaška) je z odločbo z dne 15. novembra 2018 to tožbo zavrnilo.

- 21 Predložitveno sodišče, Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu, Slovaška), pri katerem je pritožnica iz postopka v glavni stvari vložila pritožbo, meni, da je mogoče šteti, da je zadevna pogodba v več pogledih v nasprotju s pravili prava Unije, ki se uporabljajo na področju varstva potrošnikov.
- 22 To sodišče na prvem mestu navaja, da na podlagi določb člena 107, prvi in drugi odstavek, civilnega zakonika pravica do vračila zaradi neupravičene obogatitve ugasne:
- bodisi po izteku dveletnega, tako imenovanega „subjektivnega“ zastaralnega roka, ki začne teči, ko zainteresirana oseba izve za neupravičeno obogatitev in odkrije, kdo se je obogatil v njeno škodo; zdi se, da je bil ta rok v obravnavanem primeru spoštovan, saj je med informacijo, ki jo je prejela pritožnica iz postopka v glavni stvari (2. februarja 2017), in vložitevijo tožbe (2. maja 2017) preteklo manj kot dve leti;
 - bodisi po izteku triletnega, tako imenovanega „objektivnega“ zastaralnega roka, ki začne teči na dan, ko je prišlo do neupravičene obogatitve; zdi se, da se je ta rok v obravnavanem primeru že iztekel, saj je med plačilom stroškov iz postopka v glavni stvari in vložitevijo tožbe preteklo več kot tri leta;
 - bodisi v primeru „naklepne“ neupravičene obogatitve po „objektivnem“ desetletnem zastaralnem roku, ki prav tako začne teči z nastankom neupravičene obogatitve; zdi se, da se ta rok v obravnavanem primeru ni iztekel.
- 23 Predložitveno sodišče najprej navaja, da objektivni triletni zastaralni rok začne teči in poteče, čeprav oškodovani potrošnik ni vedel za nepoštenost ali nezakonitost pogodbenega pogoja, ki je podlaga za neupravičeno obogatitev. Po njegovem mnenju je mogoče, da tako nacionalno pravilo poseže v pravico do učinkovitega sodnega varstva, zagotovljeno s členom 47 Listine, in da ni združljivo s sodno prakso Sodišča v zvezi z varstvom potrošnikov, določenim zlasti z Direktivo 93/13 in Direktivo 2008/48.
- 24 Dalje, če bi se štelo, da je tak zastaralni rok, ki se uporabi kljub morebitni nevednosti potrošnika, v skladu s pravom Unije, se predložitveno sodišče sprašuje, ali enako velja za dokazno breme, ki ga nosi ta potrošnik. V zvezi s tem navaja, da so slovaška sodišča v preteklosti zgoraj navedene nacionalne določbe uporabljala na način, ki je v prid potrošnikom, in sicer tako, da so prizanesljivo priznavala naklepnost neupravičene obogatitve in tako zadevnim osebam omogočila upravičenost do desetletnega zastaralnega roka, vendar je bil ta pristop z odločbo Najvyšší súd Slovenskej republiky (vrhovno sodišče Slovaške republike) z dne 18. oktobra 2018 izpodbit.
- 25 Iz te odločbe naj bi izhajalo, da mora potrošnik, ki se sklicuje na poseben objektivni desetletni zastaralni rok, dokazati, da se je kreditodajalec dejansko nameraval neupravičeno obogatiti v njegovo škodo, in da je mogoče, če takega dokaza ni, v razmerju do tega kreditodajalca uveljavljati splošni objektivni triletni zastaralni rok. Nižja slovaška sodišča naj bi se morala uskladiti z navedeno odločbo. Predložitveno sodišče pa meni, da je lahko ta odločba v nasprotju s členom 47 Listine in načelom učinkovitosti prava Unije, ker po njegovem mnenju za potrošnika, ki nima na voljo vseh informacij, praktično ni mogoče, da bi predložil zahtevani dokaz.
- 26 Nazadnje naj bi se, če bi Sodišče presodilo, da je tako dokazno breme združljivo z zahtevami prava Unije, na eni strani postavljalo vprašanje, za katero fizično osebo mora potrošnik dokazati, da je vedela za kršitev njegovih pravic, če je kreditodajalec pravna oseba, in na drugi strani, kakšno intenzivnost kršitve svojih pravic mora dokazati.
- 27 Predložitveno sodišče na drugem mestu navaja, da je slovaški zakonodajalec za izvršitev sodbe z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), spremenil zakon št. 129/2010 tako, da je z učinkom od 1. maja 2018 odpravil obveznost, da se v potrošniških kreditnih pogodbah navedejo datumi plačil glavnice, obresti in drugih stroškov, ki jih nosi kreditjemalec, ki je bila določena v členu 9(2)(k) tega zakona v različici, ki se uporablja za ta spor o glavni stvari, v zvezi

s katerim je upošteven datum 30. maj 2011. Ta obveznost je bila nadomeščena z obveznostjo, da se v takih pogodbah navede „pogostost plačil“, ki je določena v členu 9(2)(i) navedenega zakona v različici, ki velja od 1. maja 2018.

- 28 Najvyšší súd Slovenskej republiky (vrhovno sodišče Slovaške republike) pa naj bi v odločbi z dne 22. februarja 2018 razsodilo, da morajo slovaška sodišča v zvezi s pogodbami, sklenjenimi pred 1. majem 2018, kot je pogodba iz postopka v glavni stvari, priti do rezultata, ki izhaja iz navedene zakonodajne spremembe, in sicer s tem, da prvotno določbo razlagajo tako, da je v skladu s pravom Unije in da pripelje do tega, da morajo kreditodajalci v takih pogodbah informacije, ki se zahtevajo s to določbo, navesti le skupno, in ne razčlenjeno na glavnico, obresti in druge stroške v zvezi s kreditom.
- 29 V tem okviru se predložitveno sodišče sprašuje, ali učinki direktiv, kot so priznani v sodni praksi Sodišča, nasprotujejo temu, da bi sodišče države članice glede nacionalne določbe, ki je razglašena za nezdržljivo s pravom Unije, podalo razlago v skladu s tem pravom, ne da bi svojo odločitev obrazložilo ali utemeljilo z običajnimi metodami razlage. Poleg tega se sprašuje, ali bi lahko, če bi menilo, da bi razlaga, ki je v skladu s pravom Unije, pripeljala do razlage *contra legem*, izhajalo iz tega, da ima člen 10(2)(h) in (i) Direktive 2008/48 neposredni učinek, in ne uporabilo zadevne nacionalne določbe za pogodbeno razmerje med strankama iz spora o glavni stvari po analogiji s tem, kar bi Sodišče priznalo zlasti na področju diskriminacije.
- 30 Predložitveno sodišče poudarja povezave med zadnjenavedenima vprašanjema in vprašanji, ki so bila Sodišču predložena v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. septembra 2019, Pohotovost (C-331/18, EU:C:2019:665), ki je bila tako razglašena po vložitvi tega predloga za sprejetje predhodne odločbe.
- 31 V teh okoliščinah je Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„A.

1. Ali je treba člen 47 [Listine] in implicitno pravico potrošnika do učinkovitega pravnega sredstva razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji – iz člena 107(2) [slovaškega] civilnega zakonika o zastaranju pravice potrošnika v objektivnem zastaralnem roku treh let – po kateri pravica potrošnika do povračila zaradi nepoštenega pogodbenega pogoja zastara, tudi če potrošnik sam ni zmožen presojati nepoštenega pogodbenega pogoja, in ta zastaralni rok teče, tudi če se potrošnik ne zaveda, da pogoj ni pošten?
2. Če je zakonska ureditev zastaranja pravice potrošnika v objektivnem roku treh let kljub neozaveščenosti potrošnika v skladu s členom 47 Listine in z načelom učinkovitosti, predložitveno sodišče sprašuje:

Ali člen 47 Listine in načelo učinkovitosti nasprotujeta nacionalni praksi, po kateri je dokazno breme na strani potrošnika, ki mora pred sodiščem dokazati, da so bile osebe, ki so delovale za kreditodajalca, seznanjene z dejstvom, da kreditodajalec krši pravice potrošnika, in sicer v obravnavani zadevi z dejstvom, da kreditodajalec s tem, da ni navedel točne [EOM], krši zakonski predpis, in dokazati, da je seznanjen z dejstvom, da je v tem primeru posojilo brez obresti in da to, da je kreditodajalec prejel plačilo obresti, pomeni neupravičeno obogatitev?“

3. Če je odgovor na [drugo vprašanje] nikalen, komu izmed upraviteljev, družbenikov in komercialnih zastopnikov kreditodajalca mora potrošnik dokazati seznanjenost iz [drugega vprašanja]?

4. Če je odgovor na [drugo vprašanje] nikalen, kolikšna stopnja seznanjenosti zadostuje za doseg cilja, namreč dokazati naklep [kreditodajalca] v zvezi s kršitvijo zadevne zakonodaje na finančnem trgu?
- B.
5. Ali učinki direktiv in upoštevne sodne prakse Sodišča Evropske unije v sodbah z dne 19. aprila 2016, DI (C-441/14, EU:C:2016:278); z dne 5. oktobra 2004, Pfeiffer in drugi (od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, točki 113 in 114); z dne 19. januarja 2010, Küçükdeveci (C-555/07, EU:C:2010:21, točka 48); z dne 15. aprila 2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, točka 100); z dne 24. januarja 2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, točki 25 in 27), in z dne 15. januarja 2014, Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2, točka 38), nasprotujejo nacionalni praksi, na podlagi katere je nacionalno sodišče prišlo do zaključka glede razlage, skladne s pravom EU, brez uporabe metod razlage in brez ustrezne obrazložitve?
6. Ali je v primeru, da sodišče po uporabi metod razlage, kot so zlasti teleološka razlaga, avtentična razlaga, zgodovinska razlaga, sistematična razlaga, logična razlaga (metoda *a contrario*, metoda *reductio ad absurdum*), in po uporabi nacionalnega pravnega reda v celoti, da se doseže cilj iz člena 10(2)(h) in (i) Direktive 2008/48 [...], pride do zaključka, da razlaga, skladna s pravom EU, usmerja v položaj *contra legem*, mogoče priznati – na primer s primerjavo z razmerji pri diskriminaciji ali varstvu zaposlenih – neposreden učinek zgoraj navedene določbe [te] direktive za namen varstva podjetnikov v razmerju do potrošnikov v kreditnih razmerjih in prenehati uporabljati zakonsko določbo, ki ni skladna s pravom EU?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Pristojnost Sodišča in dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 32 Na prvem mestu, družba Profi Credit Slovakia dvomi o pravilnosti postopka, po katerem je predložitveno sodišče vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, pri čemer trdi, da ni imela možnosti, da bi se predhodno izrekla o razlogih za prekinitev postopka.
- 33 Vendar je treba v zvezi s tem opozoriti, da v okviru postopka, določenega v členu 267 PDEU, ki temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, dejstvo, da je bilo vprašanje za predhodno odločanje, ki se nanaša na pravo Unije, morebiti postavljeno brez predhodne kontradiktorne razprave, ne nasprotuje temu, da se Sodišču lahko predloži tako vprašanje, in Sodišče nikakor ni pristojno preveriti, ali je bila predložitvena odločba sprejeta v skladu z nacionalnimi pravili o organizaciji sodišč in sodnem postopku (glej v tem smislu sodbo z dne 30. aprila 2020, Blue Air – Airline Management Solutions, C-584/18, EU:C:2020:324, točke od 39 do 41 in navedena sodna praksa).
- 34 Na drugem mestu, družba Profi Credit Slovakia trdi, da vprašanja, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, niso dopustna, najprej, ker se ne nanašajo niti na razlago določb prava Unije, s katerimi se harmonizirajo nacionalna pravila o zastaranju, niti na učinke direktiv, dalje, ker člen 51 Listine omejuje področje uporabe te listine na položaje, v katerih države članice izvajajo pravo Unije, in nazadnje, ker ta vprašanja niso koristna za rešitev spora o glavni stvari.
- 35 Slovaška vlada pa trdi, da prvo vprašanje ni dopustno, ker ne izpolnjuje zahtev glede obrazložitve iz člena 94(c) Poslovnika Sodišča. Po mnenju te vlade iz tega izhaja, da ni treba preučiti naslednjih treh vprašanj, postavljenih kot nadaljevanje prvega vprašanja. Vsekakor naj Sodišče ne bi bilo pristojno za tretje in četrto vprašanje, ker se nanašata na razlago pravil nacionalnega prava. Prav tako naj peto in šesto vprašanje ne bi bili potrebni za rešitev spora o glavni stvari, ker naj Sodišče ne bi bilo pristojno

- za odločanje o tem, ali je mogoča razlaga, skladna s pravom Unije, v zvezi z zadevnimi pravili slovaškega prava, in ker naj bi poleg tega obstajala druga pravna podlaga, ki omogoča neposredno ugoditev tožbi.
- 36 V zvezi s tem je treba glede prvega in drugega vprašanja za predhodno odločanje ugotoviti, da se v bistvu nanašata na razlago člena 47 Listine v povezavi z načelom učinkovitosti prava Unije.
- 37 V skladu s členom 51(1) Listine pa se določbe te listine za države članice uporabljajo samo takrat, kadar izvajajo pravo Unije, in v skladu z ustaljeno sodno prakso izraz „izvajanje prava Unije“ v smislu te določbe zahteva obstoj povezave med aktom prava Unije in zadevnim nacionalnim ukrepom, ki presega zgolj sorodnost zadevnih področij ali posredne učinke enega od področij na drugo ob upoštevanju meril za presojo, ki jih je opredelilo Sodišče (glej v tem smislu sodbi z dne 22. januarja 2020, Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, točke od 57 do 59, in z dne 16. julija 2020, Adusbef in drugi, C-686/18, EU:C:2020:567, točki 51 in 52).
- 38 Iz sodne prakse Sodišča poleg tega izhaja, da le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, ob upoštevanju posebnosti zadeve presoja tako nujnost predhodne odločbe za to, da bo lahko izreklo svojo sodbo, kot tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču, pri čemer za ta vprašanja velja domneva upoštevnosti. Ker se postavljena vprašanja nanašajo na razlago oziroma veljavnost pravila prava Unije, je Sodišče načeloma zavezano odločati, razen če zahtevana razlaga očitno nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če gre za hipotetičen problem ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, potrebnih za to, da bi lahko na navedena vprašanja koristno odgovorilo (glej v tem smislu sodbi z dne 16. julija 2020, Facebook Ireland in Schrems, C-311/18, EU:C:2020:559, točka 73, in z dne 8. oktobra 2020, Union des industries de la protection des plantes, C-514/19, EU:C:2020:803, točki 28 in 29).
- 39 V prvih dveh vprašanjih, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, razen Listine sicer ni omenjen noben drug akt prava Unije. Vendar je iz obrazložitve predložitvene odločbe razvidno, da je v njej jasno in zadostno vzpostavljena povezava med pravili o zastaranju iz člena 107(2) civilnega zakonika, ki se uporabljajo za tožbo, ki jo vloži potrošnik, kot je pritožnica iz postopka v glavni stvari, in določbami sekundarne zakonodaje Unije, katerih namen je zagotoviti varstvo potrošnikov.
- 40 Predložitveno sodišče se namreč natančneje sprašuje, ali lahko ta nacionalna pravila vplivajo ne le na pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki je določena v členu 47 Listine, ampak tudi na polni učinek določb v zvezi z nepoštenimi pogoji iz Direktive 93/13 in določb o potrošniških kreditih iz Direktive 2008/48.
- 41 Drugače povedano, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 31 do 33 in 52 sklepnih predlogov, želi to sodišče s prvima dvema vprašanjema dobiti pojasnila, da bi lahko odločilo o skladnosti določb slovaškega prava o zastaralnih rokih, ki se uporabljajo za tožbo na področju pogodb, sklenjenih s potrošniki, z direktivama 93/13 in 2008/48.
- 42 Zato sta prvi dve vprašanji dopustni.
- 43 V zvezi s tretjim in četrtem vprašanjem za predhodno odločanje je treba navesti, da se v bistvu nanašata na dokaz naklepnosti neupravičene obogatitve, ki se zahteva za to, da se lahko uporabi desetletni zastaralni rok iz člena 107(2), *in fine*, civilnega zakonika, in natančneje na določitev oseb, za katere je treba tak naklep dokazati, ter na stopnjo seznanjenosti, ki jo morajo imeti te osebe v zvezi s tem.
- 44 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da niti besedilo teh dveh vprašanj niti obrazložitve predložitvene odločbe v zvezi z njima ne vsebujeta elementov, ki bi omogočali ugotovitev povezave med njima in katero koli določbo prava Unije. Z nujnostjo razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, pa se zahteva, da to sodišče natančno upošteva zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe, ki so izrecno navedene v členu 94 Poslovnika, ki naj bi ga predložitveno sodišče

poznalo. Kot je določeno v navedenem členu 94 in ob siceršnji nedopustnosti postavljenih vprašanj, je torej nujno, da predlog za sprejetje predhodne odločbe vsebuje, prvič, povzetek upoštevnih dejstev ali vsaj navedbo dejanskih okoliščin, na katerih vprašanja temeljijo, in drugič, razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom glede razlage ali veljavnosti nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari (glej v tem smislu sodbo z dne 19. aprila 2018, *Conorzio Italian Management in Catania Multiservizi*, C-152/17, EU:C:2018:264, točke 21, 22 in 24 ter navedena sodna praksa).

- 45 Iz tega izhaja, da je treba tretje in četrto vprašanje, ki ju je Sodišču postavilo predložitveno sodišče, šteti za nedopustni, ker predložitvena odločba ne vsebuje zadostne obrazložitve, da bi Sodišče lahko podalo koristen odgovor na ti vprašanji.
- 46 Nazadnje, v zvezi s petim in šestim vprašanjem za predhodno odločanje trditve družbe Profi Credit Slovakia in slovaške vlade ne morejo zadostovati za to, da bi se ovrгла domneva upoštevniosti, ki velja za ti vprašanji v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 38 te sodbe, saj se ti v bistvu nanašata na načine razlage prava nacionalnega prava, ki se uporablja za spor o glavni stvari, v skladu s pravom Unije, zlasti glede na člen 10(2)(h) in (i) Direktive 2008/48, kakor ga je razložilo Sodišče.
- 47 V teh okoliščinah razloga za nedopustnost, ki ga slovaška vlada izpeljuje iz obstoja druge pravne podlage, in sicer nepravilne navedbe EOM v zadevni pogodbi, ki naj bi omogočala ugoditev tožbi iz postopka v glavni stvari, ne da bi se preučilo nespoštovanje obveznosti navedbe razčlenitve plačil na glavnico, obresti in druge stroške, ki jih nosi kreditojemalec, nikakor ni mogoče sprejeti. V zvezi s tem je treba na eni strani navesti, da je Sodišče podobno trditev že zavrnilo v sodbi z dne 5. septembra 2019, *Pohotovosť* (C-331/18, EU:C:2019:665, točki 35 in 38), in na drugi strani, da razlike med zadevo o glavni stvari in zadevo, v kateri je bila izdana ta sodba, na katere se sklicuje ta vlada, ne upravičujejo izbire druge možnosti, kot je tako izvedena zavrnitev.
- 48 Iz zgoraj navedenega izhaja, da sta peto in šesto vprašanje dopustni.

Prvo vprašanje

- 49 Najprej je treba opozoriti, da mora Sodišče v skladu s svojo ustaljeno sodno prakso v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem iz člena 267 PDEU nacionalnemu sodišču podati koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. Zato mora Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena (glej med drugim sodbi z dne 17. decembra 2015, *Neptune Distribution*, C-157/14, EU:C:2015:823, točka 33, in z dne 25. novembra 2020, *Banca B.*, C-269/19, EU:C:2020:954, točka 24).
- 50 Čeprav je v obravnavani zadevi predložitveno sodišče svoje prvo vprašanje formalno omejilo na razlago člena 47 Listine, to Sodišča ne ovira, da predložitvenemu sodišču zagotovi vse elemente razlage, ki bi mu lahko koristili pri presoji zadeve v glavni stvari, in sicer tako, da iz vseh elementov, ki jih je predložilo to sodišče, zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe, izloči elemente prava Unije, za katere je ob upoštevanju predmeta spora potrebna razlaga (glej v tem smislu sodbi z dne 17. decembra 2015, *Neptune Distribution*, C-157/14, EU:C:2015:823, točka 34, in z dne 8. maja 2019, *PI*, C-230/18, EU:C:2019:383, točka 43).
- 51 V obravnavanem primeru je treba prvo postavljeno vprašanje razumeti tako, da se z njim v bistvu želi ugotoviti, ali je treba načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, s katero se določa, da za tožbo, ki jo potrošnik vloži za vračilo zneskov, ki so bili neupravičeno plačani na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13 ali pogojev, ki so v nasprotju z zahtevami Direktive 2008/48, velja triletni zastaralni rok, ki začne teči na dan, ko je prišlo do neupravičene obogatitve.

- 52 V zvezi s tem je treba navesti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso, kadar neko področje ni urejeno s predpisi Unije, v notranjem pravnem redu posamezne države članice v skladu z načelom postopkovne avtonomije določiti postopkovna pravila za pravna sredstva, s katerimi se zagotavlja varstvo pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije, vendar le če niso manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje, za katere velja nacionalno pravo (načelo enakovrednosti), in če z njimi ni v praksi onemogočeno ali preveč oteženo uresničevanje pravic, priznanih s pravom Unije (načelo učinkovitosti) (glej v tem smislu sodbi z dne 16. julija 2020, *Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 83, in z dne 6. oktobra 2020, *La Quadrature du Net in drugi*, C-511/18, C-512/18 in C-520/18, EU:C:2020:791, točka 223 in navedena sodna praksa).
- 53 Posebej v zvezi z načelom učinkovitosti, ki je edino, na katero se nanaša ta zadeva, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali neka nacionalna postopkovna določba onemogoča ali preveč otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju umestitve te določbe v celotnem postopku, poteka tega postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči. Pri tem je treba po potrebi upoštevati načela, na katerih temelji nacionalni sodni sistem, kot so načelo varstva pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in načelo učinkovitega poteka postopka (glej zlasti sodbi z dne 15. marca 2017, *Aquino*, C-3/16, EU:C:2017:209, točka 53, in z dne 9. julija 2020, *Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale*, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 60).
- 54 Sodišče je poleg tega pojasnilo, da obveznost držav članic, da zagotovijo učinkovitost pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije, med drugim v zvezi s pravicami, ki izhajajo iz Direktive 93/13, zajema zahtevo po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva, določeno tudi v členu 47 Listine, ki velja zlasti za postopkovna pravila v zvezi s tožbami, ki temeljijo na takih pravicah (glej v tem smislu sodbi z dne 17. julija 2014, *Sánchez Morcillo in Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 35, in z dne 31. maja 2018, *Sziber*, C-483/16, EU:C:2018:367, točka 49).
- 55 Ob upoštevanju teh elementov je treba preučiti, ali je mogoče za nacionalno pravilo o zastaranju, kot je tisto, ki je navedeno v točki 51 te sodbe, šteti, da je v skladu z načelom učinkovitosti, pri čemer je treba upoštevati, da se mora ta preučitev nanašati ne samo na trajanje roka, ki se izpodbija v postopku v glavni stvari, temveč tudi na načine njegove uporabe, vključno z dejavnikom, ki sproži tek navedenega roka (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2020, *Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale*, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 61).
- 56 Prvič, v zvezi z uveljavljanjem zastaralnega roka zoper tožbe, ki jih vložijo potrošniki za uveljavljanje pravic, ki jih imajo na podlagi prava Unije, je treba navesti, da tako pravilo samo po sebi ni v nasprotju z načelom učinkovitosti, če z njegovo uporabo ni v praksi onemogočeno ali preveč oteženo uresničevanje pravic, priznanih zlasti z Direktivo 93/13 in Direktivo 2008/48.
- 57 Sodišče je namreč priznalo, da varstvo potrošnika ni absolutno in da je določitev razumnih rokov za pravna sredstva, katerih posledica nespoštovanja je prekluzija, kar je v interesu pravne varnosti, združljiva s pravom Unije (sodbi z dne 9. julija 2020, *Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale*, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 56, in z dne 16. julija 2020, *Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 82 in navedena sodna praksa).
- 58 Natančneje, Sodišče je že presodilo, da člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki ob tem, da določa, da tožba za ugotovitev ničnosti nepoštenega pogoja iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ne zastara, določa zastaralni rok za tožbo za uveljavljanje restitucijskih učinkov te ugotovitve, če sta spoštovani načeli enakovrednosti in učinkovitosti (glej v tem smislu sodbi z dne 9. julija 2020, *Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale*, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 58, in z dne 16. julija 2020, *Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 84).

- 59 Drugič, v zvezi s trajanjem, ki je določeno za obravnavani zastaralni rok in ki v obravnavanem primeru obsega tri leta, je Sodišče presodilo, da se tako dolg rok, če je to obdobje vnaprej določeno in znano, načeloma zdi zadosten, da se zadevnemu potrošniku omogoči priprava in vložitev učinkovitega pravnega sredstva, tako da to trajanje samo po sebi ni nezdržljivo z načelom učinkovitosti (glej v tem smislu sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točki 62 in 64, in z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 87 in navedena sodna praksa).
- 60 Tretjič, v zvezi z začetkom teka, določenim za obravnavani zastaralni rok, pa v okoliščinah, kot so te v postopku v glavni stvari, obstaja nezanemarljivo tveganje, da zadevni potrošnik v določenem roku ne bo uveljavljal pravic, ki so mu zagotovljene s pravom Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, točka 22 in navedena sodna praksa), zaradi česar teh pravic ne bi mogel uveljavljati.
- 61 Iz navedb predložitvenega sodišča, zlasti v okviru prvega vprašanja, je namreč razvidno, da začne triletni rok iz člena 107(2) civilnega zakonika te i na dan, ko je prišlo do neupravičene obogatitve, in da zastaranje nastopi, tudi  e potrošnik sam ne more presoditi, ali pogodbeni pogoj ni pošten, oziroma tudi  e ni vedel za nepoštenost zadevnega pogodbenega pogoja.
- 62 V zvezi s tem je treba upoštevat i položaj podrejenosti, v katerem so potrošniki v razmerju do prodajalcev ali ponudnikov, tako glede pogajalske moči kot tudi ravni obveščenosti, in okoliščino, da potrošniki morda ne poznajo obsega svojih pravic, ki izhajajo iz Direktive 93/13 ali Direktive 2008/48, oziroma se tega obsega ne zavedajo (glej v tem smislu sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točke od 65 do 67, in z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 90 in navedena sodna praksa).
- 63 Kot pa je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točkah od 71 do 73 sklepnih predlogov, se kreditne pogodbe, kot je ta iz postopka v glavni stvari, navadno izvajajo v daljših obdobjih, zaradi česar v primeru, da je dogodek, s katerim začne teči triletni zastaralni rok, vsako plačilo, ki ga izvede kreditojemalec, kar mora preveriti predložitveno sodišče, ni mogoče izključiti, da vsaj pri delu izvedenih plačil pride do zastaranja, še preden preneha zadevna pogodba, tako da se lahko s tako ureditvijo zastaranja kreditojemalcem sistematično odvzame možnost uveljavljanja vračila plačil, ki so bila izvedena na podlagi pogojev, ki so v nasprotju z navedenima direktivama.
- 64 Zato je treba ugotoviti, da lahko postopkovna pravila, kot so ta iz postopka v glavni stvari, s tem, da se z njimi od potrošnika zahteva, da tožbo vloži v roku treh let od dneva neupravičene obogatitve, in ker lahko do te obogatitve pride med izvajanjem dolgoročne pogodbe, preveč otežijo uresničevanje pravic, ki so mu priznane z Direktivo 93/13 in Direktivo 2008/48, in da se zato s temi pravili krši načelo učinkovitosti (glej po analogiji sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točki 67 in 75, in z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 91).
- 65 Poleg tega, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 87 in 89 sklepnih predlogov, naklep prodajalca ali ponudnika, ki je uporabil pogoj, za katerega se šteje, da ni pošten, ni upošteven v razmerju do pravic, ki jih imajo potrošniki na podlagi določb Direktive 93/13, in enako velja v zvezi s členom 10(2) Direktive 2008/48. Zato potrošnik za uveljavljanje pravic, ki izhajajo iz teh določb, ne sme biti zavezan, da dokaže naklepnost ravnanja zadevnega prodajalca ali ponudnika. Iz tega izhaja, da z možnostjo, da se triletni zastaralni rok podaljša,  e potrošnik dokaže naklep prodajalca ali ponudnika, kot je to določeno v členu 107(2) civilnega zakonika, ni mogoče izpodbiti ugotovitve iz prejšnje točke te sodbe.

66 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba načelo učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, s katero se določa, da za tožbo, ki jo potrošnik vloži za vračilo zneskov, ki so bili v okviru izvršitve kreditne pogodbe neupravičeno plačani na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13 ali pogojev, ki so v nasprotju z zahtevami Direktive 2008/48, velja triletni zastaralni rok, ki začne teči na dan, ko je prišlo do neupravičene obogatitve.

Drugo vprašanje

67 Ker je bilo drugo vprašanje postavljeno le, če bi bil odgovor na prvo vprašanje nikalen, glede na pritrdilni odgovor na to prvo vprašanje nanj ni treba odgovoriti.

Peto in šesto vprašanje

68 Predložitveno sodišče s petim in šestim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, Sodišče v bistvu sprašuje, kako je treba nacionalno ureditev, ki je razglašena za nezdržljivo z zahtevami iz člena 10(2)(h) in (i) Direktive 2008/48, kakor je bil razložen s sodbo z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), razlagati v skladu s pravom Unije, če je bila zadevna kreditna pogodba sklenjena pred razglasitvijo te sodbe in pred spremembo navedene nacionalne ureditve zaradi uskladitve z razlago iz te sodbe.

69 V zvezi s tem je treba pojasniti, da je Sodišče v točki 59 navedene sodbe v zvezi s členom 9(2) zakona št. 129/2010 v različici, ki se je uporabljala leta 2011, na katero se nanaša tudi obravnavana zadeva, člen 10(2)(h) in (i) Direktive 2008/48 razložilo tako, da ni potrebno, da je v kreditni pogodbi z določenim trajanjem, v skladu s katero se glavnica kredita povrne v zaporednih obrokih, v obliki preglednice plačil pojasnjeno, kolikšen del vsakega plačila bo namenjen vračilu te glavnice, in da te določbe v povezavi s členom 22(1) te direktive nasprotujejo temu, da država članica določi takšno obveznost v nacionalnih predpisih.

70 Sodišče je v sodbi z dne 5. septembra 2019, Pohotovost (C-331/18, EU:C:2019:665, točka 51), potrdilo, da člen 10(2), od (h) do (j), navedene direktive v povezavi s členom 22(1) te direktive nasprotuje nacionalni zakonodaji, v skladu s katero mora biti v kreditni pogodbi navedena razčlenitev vsakega plačila na, glede na primer, odplačilo glavnice, obresti in druge stroške.

71 Poleg tega je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso razlaga posameznega pravila prava Unije, ki jo poda Sodišče, pojasnjuje in natančneje določa pomen in obseg tega pravila, kot bi se moralo razumeti in uporabljati vse od začetka njegove veljave. Iz tega izhaja, da sodišče pravilo, ki je bilo predmet take razlage, lahko in mora uporabiti tudi za pravna razmerja, ki so nastala in so bila oblikovana pred izdajo sodbe o predlogu za razlago, če so sicer izpolnjeni pogoji za predložitev spora o uporabi navedenega pravila pristojnim sodiščem (glej v tem smislu sodbo z dne 5. septembra 2019, Pohotovost, C-331/18, EU:C:2019:665, točka 53).

72 Zato mora predložitveno sodišče v postopku v glavni stvari slovaške določbe, ki so se uporabljale na dan sklenitve zadevne pogodbe, to je 30. maja 2011, ob uporabi vseh metod, priznanih z nacionalnim pravom, razlagati, kolikor je to mogoče v skladu z Direktivo 2008/48, kakor je bila razložena s sodbo z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842). To sodišče ne more upravičeno trditi, da zadevnih nacionalnih določb ne more razlagati v skladu s pravom Unije le zato, ker so jih slovaška sodišča razlagala na način, ki ni v skladu s tem pravom (glej v tem smislu sodbi z dne 5. septembra 2019, Pohotovost, C-331/18, EU:C:2019:665, točki 54 in 55, in z dne 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, točki 42 in 44).

- 73 Čeprav je ta obveznost skladne razlage omejena s splošnimi pravnimi načeli, zlasti z načelom pravne varnosti, tako da ne more biti podlaga za razlago nacionalnega prava *contra legem*, morajo nacionalna sodišča, vključno s sodišči, ki odločajo na zadnji stopnji, po potrebi spremeniti ustaljeno nacionalno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva s cilji direktive (glej v tem smislu sodbi z dne 5. septembra 2019, Pohotovost, C-331/18, EU:C:2019:665, točka 56, in z dne 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, točka 45).
- 74 V obravnavanem primeru je Sodišče v sodbi z dne 5. septembra 2019, Pohotovost (C-331/18, EU:C:2019:665, točka 57), že presodilo, da se člen 10(2) in člen 22(1) Direktive 2008/48, kakor sta bila razložena v sodbi z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), uporabljata za kreditno pogodbo, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ki je bila sklenjena pred razglasitvijo drugonavedene sodbe in pred spremembo nacionalne zakonodaje zaradi uskladitve z razlago iz navedene sodbe. S tem je Sodišče štelo, da sta postali brezpredmetni podredni vprašanji predložitvenega sodišča v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 5. septembra 2019, Pohotovost (C-331/18, EU:C:2019:665), ki sta se, tako kot v obravnavani zadevi, nanašali na morebitne učinke teh določb Direktive 2008/48 na razmerje med posamezniki, na katere se nanaša spor o glavni stvari, v nepotrjenem primeru, v katerem navedene ureditve ni mogoče razlagati v skladu s pravom Unije.
- 75 Ob upoštevanju vseh zgoraj navedenih preudarkov je treba na peto in šesto vprašanje odgovoriti, da se člen 10(2) in člen 22(1) Direktive 2008/48, kakor sta bila razložena v sodbi z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), uporabljata za kreditno pogodbo, ki je bila sklenjena pred razglasitvijo te sodbe in pred spremembo nacionalne zakonodaje zaradi uskladitve z razlago iz navedene sodbe.

Stroški

- 76 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Načelo učinkovitosti je treba razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, s katero se določa, da za tožbo, ki jo potrošnik vloži za vračilo zneskov, ki so bili v okviru izvršitve kreditne pogodbe neupravičeno plačani na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah ali pogojev, ki so v nasprotju z zahtevami Direktive 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS, velja triletni zastaralni rok, ki začne teči na dan, ko je prišlo do neupravičene obogatitve.**
- 2. Člen 10(2) in člen 22(1) Direktive 2008/48, kakor sta bila razložena v sodbi z dne 9. novembra 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), se uporabljata za kreditno pogodbo, ki je bila sklenjena pred razglasitvijo te sodbe in pred spremembo nacionalne zakonodaje zaradi uskladitve z razlago iz navedene sodbe.**

Podpisi